HET MARIAKESKE OP HUIZE PADUA

door Peter Lathouwers

In de lange rij van wegkapelletjes zijn de Gemertse Késkes reeds vaak beschreven. Eén Késke echter niet zo vaak. Misschien omdat dit késke eigenlijk niet echt Gemerts is. Het staat nl. op Boekels grondgebied,juist over de grens Handel-Gemert.Maar we mogen het toch wel enigszins verwant met Gemert beschouwen, gezien de historische band die de Broeders Penitenten(Broeders van Padua) met Handel en dus ook met Gemert hadden. Jan van Berlo maakte ons attent op enkele bijzonderheden van dit késke, vandaar ook dit artikel. Het késke werd gebouwd door de derde opvolger van Daniël de Brouwer (stichter van de Broeders Penitenten en tot zijn dood overste van de broederschap), Petrus Kooymans. Deze te Princenhage geboren Broeder Petrus Kooymans (1732) was overste in Padua van 1763 tot 1778 en vermoedelijk werd het késke in deze periode gebouwd. Aanvankelijk stond er een Lieve Vrouwenbeeld in, waarvan echter de vorm niet bekend is, afkomstig uit de kerk van Breda. Later werd dit vervangen door een houten piëta,voorstellende Onze Lieve Vrouw van Smarten. Deze piëta moet nog vóór 1810 geplaatst zijn geweest daar het overlijdensbericht van Broeder Petrus Kooymans († Boekel 1810) dit gebeuren nog vermeld, de datum echter niet. De piëta (zie afb.), is ongeveer 45 cm hoog en was afkomstig uit de huiskapel van ene familie Van Tulder uit Tilburg.
L. Liebregts, conservator van het Museum van Religieuze Kunst heeft het gedateerd tussen 1540 en 1560, van oorsprong vlaams.
In de loop van de tijd was het kapelletje bouwvallig geworden en een herstelling noodzakelijk. In 1868 wendde de directeur van Huize Padua, de Capucijn Pater Alphonsus, zich hiertoe tot de Hertogin van Aremberg te Enghien(Edingen,België) die hiervoor een schenking deed en in 1871 konden de herstellingswerkzaamheden beginnen.

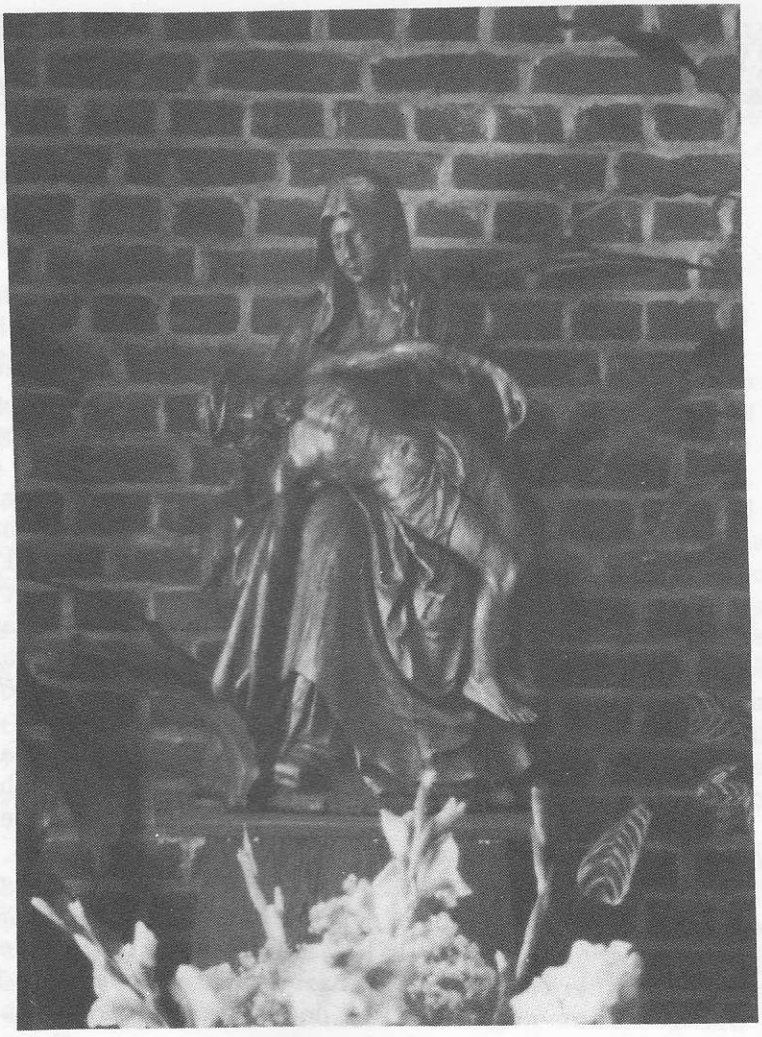

Om het bestaande kapelletje werd een nieuw gebouwd en het vroegere leien dak met een cementlaag bedekt. Ook de piëta werd geschilderd. Of het toen van polychromie werd voorzien of de polychromie werd bijgewerkt is onbekend. In 1878 wordt het binnenwerk geheel geschilderd en een nieuwe deur ingehangen. Het vroegere houten traliewerk werd vervangen door een ijzeren in de bovenhelft van de deur.
Tot 1946 heeft het eeuwenoude beeld, de piëta, vrijwel onbeschermd het késke bewoond. Toen vond men het veiliger om het te verwijderen en te vervangen door een replica. De piëta

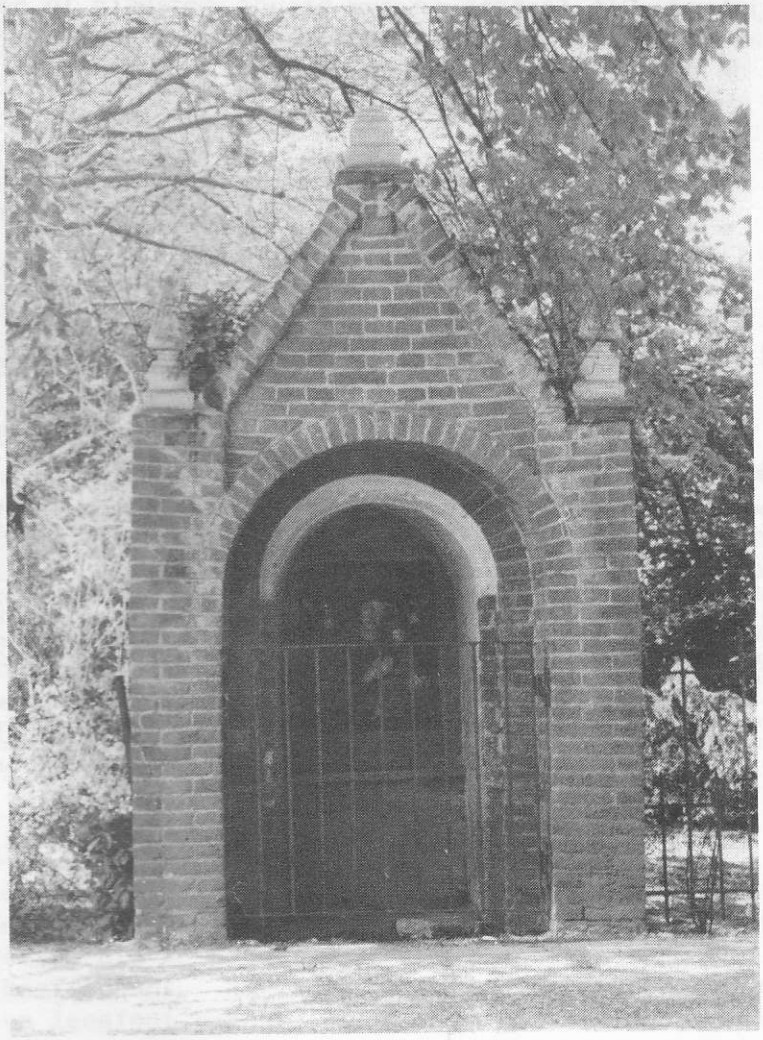

werd van zijn polychromie ontdaan door de schilder van Padua, de heer Bruisten, om daarna te verhuizen naar de kapel van Mariahof, een huis van de Broeders Penitenten in Tilburg. De replica was een gipsen afgietsel vervaardigd door Broeder Anselmus van Elten (uit Gemert).
Later, in de jaren vijftig, boetseerde Broeder Rafaël een beeld dat echter in de zestiger jaren verhuisde naar een ander huis van de Broeders Penitenten in West Duitsland.
In het késke kwam daarvoor in de plaats een geglazuurd keramisch reliëf, voorstellende de Lieve Vrouw van Altijdduren-

de Bijstand. Dit laatste is nog steeds aanwezig in het késke waaraan de laatste decennia niet veel meer veranderd is, behalve de deur die vervangen is door een ijzeren traliepoort.

Bronnen:
- Uitreksel archiefboek II van de Congregatie der Broeders Penitenten, Tilburg.
- Gesprekken met: Broeder Hubertus en Broeder Paulus te Handel en Broeder Herman Jozef te Tilburg.
- Officieel Kerkbericht jrg. 1920 artikelenserie "De Handelse Kluis".
- Aantekeningen van Jan van Berlo, Verzamelingen Heemkamer, Varia dl. 23.
- Geschiedenis van de Congregatie van de Broeders Penitenten van den H. Franciscus van Assisië. W.F. Becx, R.K. Priester, Bussum 1919.

NOOT VAN DE REDACTIE:

In het bezit van Jan van Berlo bevindt zich een schilderijtje met een beeltenis van Maria. Een met een pen aangebrachte tekst vermeldt: Moeder van Goede Raad. Dit schilderijtje is afkomstig van een inmiddels overleden bejaarde vrouw, en moet iets te maken hebben gehad met het hier besproken keske en het daarin in de vijftiger jaren geplaatste reliëf. Jan van Berlo deelde ons mede dat ook de Godvruchtige vereniging ter eere van O.L.Vrouw van Goede Raad (opgericht in Amsterdam), die in ons land duizenden katholieken telde, iets met het betreffende keske van doen gehad heeft. Of Gemertse en Boekelse leden van die vereniging de beeltenis van O.L.Vrouw van Altijddurende Bijstand in het keske hebben gehouden voor die van Moeder van Goede Raad, is ons bij het ter perse gaan van deze aflevering van Gemerts Heem nog niet duidelijk geworden. We komen er in een volgende aflevering op terug en intussen blijven alle inlichtingen van harte welkom!

(red.- A.O.)